

U s n e s e n í

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Pavla Hornáka a soudců JUDr. Zoji Dvořákové a JUDr. Aleše Nezdařila ve věci žalobkyně: **Mgr. Ing. S. H.** nar. bytem zast. Mgr. Tomášem Greplem, advokátem se sídlem v Olomouci, Horní nám. 365/7, proti žalované: **Česká republika – Ministerstvo spravedlnosti**, se sídlem v Praze 2, Vyšehradská 16, o **přiměřené zadostiučinění za nemajetkovou újmu**, k odvolání žalobkyně a žalovaného proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 11. dubna 2017, č.j. 19 C 304/2011-330,

t a k t o :

Rozsudek soudu I. stupně se z r u š u j e a věc se v r a c í tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í

V záhlaví označeným rozsudkem soud I. stupně (I.) uložil žalované povinnost zaplatit žalobkyni 400 000 Kč se zákonným úrokem z prodlení od 21.11.2011 do zaplacení, a to do patnácti dnů od právní moci rozsudku z titulu nezákonného rozhodnutí, (II.) zamítl žalobu v požadavku na přiznání dalších 800 000 Kč se zákonným úrokem z prodlení od 21.11.2011 do zaplacení z titulu nezákonného rozhodnutí, (III.) uložil žalované povinnost zaplatit žalobkyni 70 000 Kč se zákonným úrokem z prodlení od 21.11.2011 do zaplacení, a to do patnácti dnů od právní moci rozsudku z titulu nesprávného úředního postupu, (IV.) zamítl žalobu o zaplacení další částky 80 000 Kč se zákonným úrokem z prodlení od 21.11.2011 do zaplacení z titulu nesprávného úředního postupu, a (V.) zavázal žalovanou k náhradě nákladů řízení žalobkyni ve výši 101 265 Kč k rukám jejího zástupce. Takto rozhodl o žalobě, jíž se žalobkyně domáhala zaplacení částky 1 200 000 Kč jako finanční náhrady nemajetkové újmy, kterou utrpěla v důsledku nezákonně vedeného trestního stíhání, a to za období následující po 26.4.2006, když újma za období před tímto datem je předmětem samostatného řízení, a částky 150 000 Kč za nemajetkovou újmu vzniklou v důsledku nesprávného úředního postupu v trestním řízení.

Žalovaná uznávala existenci odpovědnostního titulu – nezákonného rozhodnutí o zahájení trestního stíhání, když sporu nebylo o tom, že na jeho základě byla žalobkyně více než 5 let trestně stíhána, než byl vydán rozsudek, jímž byla zproštěna obžaloby. Sporů také nebylo o tom, že žalobkyně u žalované dne 19.5.2011 uplatnila nárok na náhradu

nemajetkové újmy z obou odpovědnostních titulů, a že žalovaná k náhradě újmy způsobené nezákonným stíháním zaplatila žalobkyni částku 50 000 Kč (stanovisko z 13.12.2011).

Skutková zjištění týkající se délky a průběhu trestního řízení čerpal soud I. stupně především ze spisu Okresního soudu v Novém Jičíně, sp. zn. [REDAKCE] a podrobně je popsal v odůvodnění rozsudku (str. 4-5). Zjistil, že žalobkyně byla stíhána pro trestný čin křivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku podle § 175 odst. 2 písm. a/ tr.zák.; usnesení o zahájení trestního stíhání žalobkyně vydané Policií ČR dne 25.2.2005 bylo usnesením Okresního státního zastupitelství v Novém Jičíně ze dne 4.3.2005 zrušeno, dne 14.3.2005 Policie ČR vydala opět usnesení o zahájení trestního stíhání žalobkyně, jejíž stížnost proti tomuto usnesení byla usnesením Okresního státního zastupitelství v Novém Jičíně ze dne 15.4.2005 zamítnuta. Dne 19.1.2006 byla podána obžaloba, Okresní soud v Novém Jičíně rozsudkem ze dne 21.11.2006 shledal žalobkyni vinnou ze spáchání uvedeného trestného činu a odsoudil ji k trestu odnětí svobody v trvání jednoho roku a šesti měsíců s podmíněčným odkladem na zkušební dobu tří let a uložil jí trest zákazu činnosti spočívající v zákazu výkonu advokátní praxe po dobu tří let; k odvolání žalobkyně Krajský soud v Ostravě rozsudkem ze dne 20.8.2007 napadený rozsudek v celém rozsahu zrušil a nově uznal žalobkyni vinnou ze spáchání trestného činu křivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku a odsoudil ji k trestu odnětí svobody v trvání jednoho roku s podmíněčným odkladem na zkušební dobu v trvání dvou let a dále uložil trest zákazu činnosti spočívající v zákazu výkonu advokacie na dobu dvou let. Proti rozhodnutí odvolacího soudu podala žalobkyně dovolání, Nejvyšší soud usnesením ze dne 11.11.2008 rozsudek Krajského soudu v Ostravě zrušil v celém rozsahu a přikázal, aby tento soud věc znovu projednal a rozhodl. Krajský soud v Ostravě znovu rozhodl rozsudkem ze dne 28.4.2009, kterým rozsudek soudu I. stupně zrušil v celém rozsahu a nově uznal žalobkyni vinnou ze spáchání trestného činu křivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku a odsoudil ji k trestu odnětí svobody v trvání jednoho roku s podmíněčným odkladem na zkušební dobu dvou let a dále jí uložil trest zákazu činnosti spočívající v zákazu výkonu advokacie po dobu dvou let. Usnesením Okresního soudu v Novém Jičíně ze dne 4.6.2009 bylo rozhodnuto o tom, že se žalobkyni započítává do doby výkonu trestu zákazu činnosti doba od 20.8.2007 do 11.11.2008, o tuto dobu potom byl trest zákazu činnosti zkrácen tak, že končil 6.2.2010. Ústavní stížnost podanou žalobkyní Ústavní soud usnesením ze dne 16.6.2009 odmítl. Proti novému odsuzujícímu rozsudku podala žalobkyně dovolání, Nejvyšší soud usnesením ze dne 27.7.2010 rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 28.4.2009 zrušil a přikázal, aby Krajský soud v Ostravě věc znovu projednal a rozhodl; až poté Krajský soud rozsudkem ze dne 22.11.2010 zprostil žalobkyni obžaloby. K výmazu odsouzení žalobkyně z rejstříku trestů došlo však až dnem 21.3.2011. Trestní stíhání mělo špatný vliv na její zdravotní stav, musela se léčit; promítlo se i do rodinného života a osobních a příbuzenských vztahů žalobkyně, zásadní negativní důsledky pak mělo trestní stíhání v jejím profesním životě, neboť předtím působila jako advokátka a správkyň konkursní podstaty, ze seznamu správců však byla 16.10.2007 vyškrtána a advokátní praxe musela zanechat dokonce dvakrát, když ji po rozsudku Nejvyššího soudu obnovila, posléze ji však Krajský soud odsoudil znovu. Důsledky několik let trvajícího trestního stíhání žalobkyně v její osobnostní sféře vzal soud za prokázané zejména její výpovědi a výpovědi svědků (dcera, syn, K [REDAKCE] G [REDAKCE]).

Po právní stránce soud I. stupně poukázal na příslušná ustanovení zákona č. 82/98 Sb. a konstatoval, že shledává existenci obou odpovědnostních titulů, tedy nezákonné rozhodnutí i nesprávný úřední postup, a že v obou případech by konstatování porušení práva nebylo dostačující formou satisfakce; zabýval se proto stanovením přiměřené částky finančního zadostiučinění.

Pokud jde o satisfakci za újmu způsobenou nezákonným trestním stíháním žalobkyně, uvedl, že již zaplacenou částku 50 000 Kč nelze započítat na nárok, který je předmětem tohoto řízení, neboť poskytnutou úhradu je třeba vztáhnout k nároku nejdříve splatnému, tedy nároku, který spadá do období před účinností zákona č. 160/2006 Sb. a je předmětem jiného řízení. Při úvaze o výši odškodnění za nemajetkovou újmu nastalou v osobnostní sféře žalobkyně po 26.4.2006, poukázal na to, že žalobkyně svůj požadavek náležitě neodůvodnila (poukazem na judikaturu týkající se obdobných případů), musel proto samostatně posoudit relevantní skutečnosti, zejména povahu trestní věci, průběh trestního řízení a jeho dopad do života žalobkyně. K tomu uvedl, že žalobkyně byla stíhána pro trestný čin, za který jí hrozil trest odnětí svobody v rozsahu 6 měsíců až tří let nebo trest peněžitý; byla dvakrát pravomocně odsouzena, podruhé navzdory skutečnosti, že vzhledem k předcházejícímu zrušujícímu rozhodnutí Nejvyššího soudu mohla očekávat rozsudek zprošťující, a v průběhu trestního řízení vykonala trest dvouletého zákazu činnosti, který navíc i poté ještě rok zůstal zaznamenán v rejstříku trestů; po celou dobu trestního řízení (5 let a 8 měsíců) trvaly jeho nepříznivé důsledky ve všech sférách života žalobkyně, která měla vážné zdravotní problémy, dvakrát musela ukončit práci v advokacii a problematicky hledala jiné pracovní uplatnění, trestní stíhání poznamenalo její vztahy s příbuznými, manžel je zneužíval v opatrovnickém řízení. Dospěl k závěru, že vzhledem ke zjištěným skutečnostem, jakož i rozhodovací praxi soudů v obdobných věcech (na kterážto rozhodnutí a jejich odůvodnění konkrétně poukázal), je odpovídající částkou finanční satisfakce za nezákonné rozhodnutí (nezákonně vedené trestní stíhání) 400 000 Kč; žalobkyni ji proto přiznal včetně zákonného úroku z prodlení, a ve zbývajících částech (800 000 Kč) její požadavek zamítl.

Pokud jde o újmu způsobenou nesprávným úředním postupem – nepřiměřenou délkou trestního řízení – poukázal na to, že zejména tu jeho část, která následovala po zrušujícím rozhodnutí NS ČR, kdy Krajský soud posléze rozhodl v rozporu s vyjádřeným názorem dovolacího soudu, je nutno považovat za jednoznačně a zbytečně průtažnou. Při stanovení výše finanční satisfakce vyšel ze základní částky 15 000 Kč za rok trvání řízení (za první dva roky s částkou poloviční), při délce řízení 5 let a 8 měsíců tak dospěl k základní částce 70 000 Kč, kterou posléze korigoval ve smyslu ust. § 31a zák. č. 82/1998 KČ snížením o 30 % za to, že řízení probíhalo na celkem čtyřech stupních soudní soustavy a takto bylo vzhledem k procesním návrhům účastníků rozhodováno opakovaně, snížením o 20 % za podíl žalobkyně, která třikrát namítla podjatost soudkyně a také navrhla odnětí a přikázání věci, na celkové délce řízení, a naopak zvýšením o 50 % vzhledem k významu řízení pro žalobkyni, která byla bezúhonnou osobou, již trestní stíhání vyřadilo z profesionální činnosti a po několik let mělo významný negativní vliv na stav a vztahy žalobkyně. Ve zbývajících částech požadavek žalobkyně zamítl.

O nákladech řízení bylo rozhodnuto podle ust. § 142 odst. 3 o.s.ř.

Proti tomuto rozsudku podaly odvolání žalobkyně i žalovaná.

Žalobkyně odvoláním brojila proti oběma zamítavým výrokům (II. a IV.), jakož i proti závislému výroku o nákladech řízení (V.) s tím, že rozsudek spočívá na nesprávném právním posouzení věci; vyjádřila přesvědčení, že výše finančního zadostiučinění nebyla stanovena správně, neboť žalobě mělo být vyhověno v plném rozsahu. Navrhla proto, aby odvolací soud napadený rozsudek v tomto smyslu změnil.

Žalovaná naopak napadla vyhovující výroky rozsudku (I. a III.) a nákladový výrok (V.), vytýkajíc soudu I. stupně nedostatečnost skutkových zjištění a nesprávné právní posouzení věci. Pokud jde o skutková zjištění, uvedla, že nepochybně ta, která se týkají průběhu trestního řízení a jeho výsledku ani odpovědnost státu za nezákonné rozhodnutí, jež odškodnila již vyplacenou částkou 50 000 Kč, kterou považuje za dostatečnou satisfakci. Namítla, že soud I. stupně pochybil, když nezastavil řízení o částku 50.000,- Kč, která byla zaplacená v rámci mimosoudního projednání nároku, ani s touto částkou nepočítal v rámci vyhovujícího či zamítavého výroku, naopak uvedl, že jí má za plnění na nárok týkající se období před účinností zákona č. 160/2006 Sb. Poukázala na to, že když jí soud při jednání dne 20.9.2012 uložil, aby skutkově dotvrdila, za jakým účelem byla tato částka uhrazena, žalovaná podáním z 20.12.2012 uvedla, že se jednalo o plnění za nezákonné trestní stíhání, a to za období po účinnosti novely z 21.4.2006, a kromě toho v odůvodnění rozsudku v této věci soud I. stupně sám konstatoval, že tato žalovanou poskytnutá částka není dostačující. Navíc v řízení vedeném o nároku za období do účinnosti novely zákona č. 160/2006 Sb. částka 50 000 Kč jako plnění na nárok zohledněna nebyla. Kromě toho namítla, že výši náhrady za nemajetkovou újmu způsobenou nezákonným trestním stíháním, již nelze objektivně vyčíslit, by měl soud stanovit s využitím obdobných institutů, např. postupem obdobným stanovení újmy za nepřiměřenou délku řízení, jak již judikoval např. Krajský soud v Praze (27 Co 395/2009 nebo 27 Co 124/2010); poukázala na to, že při takovém postupu by mohlo být uvažováno s částkou cca 15 000 Kč za rok a zabývat se jejím navýšením z důvodu zvláštních dopadů stíhání do profesního či osobního života žalobkyně, vypočtená částka by však nedosahovala ani třetiny částky přisouzené. Zdůraznila, že soud by při úvaze o výši zadostiučinění za nemajetkovou újmu měl vycházet zejména ze tří základních kritérií – povahy trestní věci, délky trestního řízení a následků jím způsobených, přičemž z tohoto pohledu nelze přisouzenou částku považovat za přiměřenou. Poukázala na to, že žalobkyně byla stíhána za trestný čin nijak zvlášť závažný a ze své profese si musela být vědoma toho, že při dosavadní bezúhonnosti jí nehrozí uložení nepodmíněného trestu odnětí svobody; k narušení rodinných vztahů v důsledku trestního stíhání nedošlo, neboť vztahy žalobkyně s dětmi jsou evidentně zachovány a rozvod manželství se stíháním nijak nesouvisel, a pokud bylo tvrzeno, že se od žalobkyně odvrátili rodiče, je otazným, jaké byly jejich vztahy do té doby; výpověď svědka G. který – jak uvedl – znal žalobkyni od r. 2004-2005, je z tohoto pohledu bezcenná, neboť se vyjadřoval ke změnám, které měly nastat oproti stavu v době, kdy žalobkyni neznal. Zdůraznila, že žalobkyně jako advokátka musela počítat s komplikacemi, které jí může způsobit klient, a pro takový případ byla také pojištěna a čerpala pojistné plnění 500 Kč denně. Pokud jde o zdravotní stav žalobkyně, namítla, že předložené potvrzení není dokladem o tom, že by vyšší krevní tlak přímo souvisel se zahájením trestního stíhání, nebylo zkoumáno, jaký krevní tlak měla žalobkyně předtím ani to, zda hypertenze nebyla vyvolána i vlivem věku žalobkyně, neboť ke zvýšení krevního tlaku dochází obecně u lidí vyššího věku, a stejně tak projevy úzkosti a neurózy nemusely být důsledkem trestního stíhání, nebylo-li zjištěno, že žalobkyně podobnými projevy dříve netrpěla; znaleckým posudkem tvrzení o změně zdravotního stavu žalobkyně v souvislosti s trestním stíháním prokázáno nebylo. Nezpochybila tvrzení, že trestní stíhání vyloučilo po dobu dvou let žalobkyni z výkonu práce advokátky, poukázala však na to, že za to se žalobkyni dostalo náhrady ušlého zisku částkou 1 398 000 Kč. Namítla též, že soud by měl při hodnocení této nemajetkové újmy zohlednit výsledek řízení vedeného u Městského soudu v Praze pod sp. zn. 32 C 5/2014, týkajícím se zadostiučinění za totéž trestní stíhání, jen za jiné období; stále se to však týká trestního stíhání jediného. Pokud pak jde o náhradu za nepřiměřenou délku řízení, namítla, že soud by o ní neměl zvlášť rozhodovat, protože délka řízení je již zohledněna v rámci odškodňování újmy vzniklé nezákonným trestním stíháním. S tím navrhl, aby odvolací soud napadený rozsudek ve vyhovujících výrocích

změnil tak, že se i v tomto rozsahu žaloba zamítá, a aby žalované přiznal náhradu nákladů řízení.

Žalobkyně ve vyjádření k odvolání žalované uvedla, že soud I. stupně nepochybil, pokud řízení v rozsahu částky 50 000 Kč nezastavil, neboť procesní předpis mu takový postup neumožňuje. Vyjádřila přesvědčení, že soud I. stupně s touto platbou ve svých úvahách naložil správně, a kromě toho poukázala na to, že žalobou uplatnila méně, než by jí po právu náleželo, takže i kdyby jí soud vyhověl v plném rozsahu, připadla by částka 50 000 Kč na tu část nároku, která nebyla žalobou uplatněna. K polemice žalované se stanovením částek finančního zadostiučinění poukázala na názory Ústavního soudu již vyslovené právě v této věci s tím, že dosud přiznané částky byly ve vztahu k újmě, již žalobkyně utrpěla, nepřiměřené. Zdůraznila, že odsouzením v trestním řízení a zákazem činnosti zásadně utrpělo postavení žalobkyně jako advokátky, přičemž o jejím zproštění obžaloby se dozvědělo jen pár nejbližších lidí, zatímco její dvojí odsouzení vešlo ve známost a také mělo praktické důsledky v širším rozsahu. Poukázala na důsledky ve finanční sféře s tím, že si přivydělávala jen příležitostně a její syn ukončil ve 4. ročníku vysokoškolské studium, protože žalobkyně ho nemohla finančně podporovat. Vyjádřila přesvědčení, že kasačnímu nálezu v této věci odpovídá vyhovění žalobě v plném rozsahu.

Odvolací soud přezkoumal z podnětu obou odvolání napadený rozsudek i řízení předcházející jeho vyhlášení podle § 212 a § 212a o.s.ř. Učinil tak v neveřejném zasedání, když zjistil, že řízení v této věci bylo postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, nadto je odůvodnění rozsudku v některých úvahách nepřezkoumatelné, jak bude dále vysvětleno.

Mezi účastnicemi nebylo sporným, že žalovaná v rámci mimosoudního řešení věci zaplatila žalobkyni 50 000 Kč. Protože z písemného sdělení o tom (stanovisko z 13.12.2011) je zřejmé pouze to, že se jedná o finanční satisfakci za nemajetkovou újmu způsobenou nezákonným trestním stíháním, žalovaná v průběhu řízení (po prvním jednání v této věci) k výslovnému dotazu soudu upřesnila, že takto plnila k úhradě nemajetkové újmy za období po 26.4.2006. Pak není zřejmé, z jakého důvodu soud I. stupně vztáhl tuto úhradu k jinému (předcházejícímu) období, tím spíše pak ne za situace, kdy – jak tvrdí žalovaná – s touto úhradou v řízení, které se tohoto období (do 26.4.2006) týká, s ní uvažováno nebylo.

Kromě toho v průběhu řízení, konkrétně při jednání dne 17. ledna 2017, žalobkyně uvedla a doložila, že od žalované 23.1.2014 obdržela další platbu ve výši 131 094,85 Kč; žalovaná přislíbila, že určení této platby je schopna dodatečně specifikovat, podle obsahu spisu se tím však soud dále nezabýval a při následujícím jednání vyhlásil napadený rozsudek.

Z popsaného průběhu řízení je tedy zřejmé, že žalovaná zaplatila žalobkyni 50 000 Kč k náhradě nároku za nemajetkovou újmu utrpěnou v důsledku nezákonného rozhodnutí v období po 26.4.2006, přičemž soud s touto úhradou při rozhodování o výši nároku za toto období nepočítal, a kromě toho zaplatila žalobkyni další částku 131 094,85 Kč, jejíž určení si soud předtím, než o věci rozhodl, neujasněl. Jeho rozhodnutí je proto dílem zjevně předčasné, dílem patrně nesprávné a přinejmenším nedostatečně odůvodněné, právě ze shora uvedeného důvodu. Odvolací soud proto nemohl postupovat jinak, než napadený rozsudek podle ust. § 219a odst. 1 písm. a/ o.s.ř. zrušit a věc vrátit soudu I. stupně k dalšímu řízení.

Odvolací námitce žalované, že soud I. stupně měl řízení ohledně částky 50 000 Kč zastavit, však nelze přisvědčit. Zastavit řízení by soud mohl v tom případě, že by žalobkyně vzala v tomto rozsahu žalobu zpět; k tomu však nedošlo. Důvodem k zastavení řízení by mohlo být také to, že uvedené plnění je předmětem jiného řízení (překážka litispendence) a nebo o něm dokonce v jiném řízení již bylo pravomocně rozhodnuto (překážka věci rozsouzené). Nic takového však žádná z procesních stran ani netvrdí, tím spíše neprokazuje. Z obsahu spisu se nepodává, že by soud I. stupně sám zjišťoval, zda – popř. z jakého důvodu – je s tímto plněním (jež má být podle jeho poskytovatele plněním na nárok uplatněný v tomto řízení) uvažováno v řízení týkajícím se období do 26.4.2006. Důvod k zastavení řízení ohledně této částky se však zatím z obsahu spisu nepodává. Rozhodně však není důvodu ani pro to, aby soud s touto částkou naložil tak, že ji (o své vůli a navzdory výslovnému vyjádření jejího plátce) posoudí jako plnění na „nárok nejdříve splatný“, tj. nárok za období do 26.4.2006, a ze svých úvah v této věci jej proto vyloučí. Jak již bylo jednou odvolacím soudem vysvětleno, nárok za období před účinností zákona č. 160/2006 Sb. nelze kvalifikovat jako *nárok nejdříve splatný*, neboť splatnost nároku na zadostiučinění nastává bez ohledu na období, za které je požadováno, až po jeho uplatnění u příslušného úřadu po uplynutí lhůty uvedené v § 15 zák. č. 82/98 Sb. Protože žalobkyně uplatnila požadavek na zaplacení částky celkem 1 350 000 Kč za celé období trestního stíhání najednou – teprve v průběhu řízení na výzvu soudu kvantifikovala, jaká jeho část připadá na období do 26.4.2006 a jaká část na období po tomto datu – avšak v té době již byla částka 50 000 Kč vyplacena, je třeba respektovat vůli toho, kdo plnil, tedy žalované, která byla jednoznačně a konkrétně vyjádřena.

V zájmu dalšího postupu řízení považuje odvolací soud za potřebné poukázat také na následující, v této věci relevantní skutečnosti.

Není pochyb o tom, že nezákonné rozhodnutí a nesprávný úřední postup měly zásadní dopad do osobnostní sféry žalobkyně; jeho intenzita a význam jednoznačně vedou k závěru, že odpovídající formou zadostiučinění je finanční satisfakce.

Námitka žalované týkající se nedůvodnosti požadavku na náhradu za nemajetkovou újmu způsobenou **nepřiměřenou délkou trestního řízení** není ani podle názoru odvolacího soudu důvodná (v tomto se tedy shoduje s názorem soudu I. stupně). Soud I. stupně v odůvodnění napadeného rozsudku podrobně zrekapituloval celý průběh trestního řízení vedeného u Okresního soudu v Novém Jičíně pod sp.zn. [REDAKCE] a odvolací soud souhlasí s jeho závěrem, že celková doba trvání řízení 5 let a 8 měsíců je nepřiměřená. Ztotožňuje se s názorem, že při určení základní částky, z níž se při stanovení výše přiměřeného zadostiučinění vychází, délka trvání řízení 5 let a 8 měsíců odůvodňuje určení základní částky 15 000 Kč za jeden rok trvání řízení, přičemž první dva roky jsou ohodnoceny částkou o polovinu nižší (bod VI. Stanoviska), takže při době trvání řízení 5 let a 8 měsíců činí základní výše přiměřeného zadostiučinění celkem 70 000 Kč. Pokud jde o korekci této částky podle ust. § 31a zák. č. 82/1998 Sb., nelze souhlasit s názorem soudu I. stupně o tom, že je namístež tuto částku krátiť o 30 % z důvodu řízení před více stupni soudní soustavy a o dalších 20 % z důvodů spočívajících v protahování řízení ze strany žalobkyně. Je pravdou, že v průběhu řízení bylo rozhodováno na čtyřech stupních soudní soustavy (soud I. stupně, odvolací soud, dovolací soud, Ústavní soud), avšak délka řízení byla zbytečně prodloužena tím, že Krajský soud v Ostravě nerespektoval závazný právní názor Nejvyššího soudu a po zrušení svého rozhodnutí znovu rozhodl o odsouzení žalobkyně. Takový postup soudu v řízení – přinejmenším v té jeho fázi, která následovala po zrušení rozsudku KS Nejvyšším soudem - nemůže jít ve věci odškodnění za jeho nepřiměřenou délku k tíži žalobkyně, neboť se jedná o pochybení, které bylo zaviněno svévolným, tedy chybným a nepatřičným

postupem soudu. Dospěl-li tedy soud I. stupně k závěru, že procesní složitost řízení je důvodem ke snížení částky o 30 %, schází jeho další úvaha o tom, jakým způsobem bude zohledněno jednoznačné pochybení soudu v dalším průběhu řízení (jež by mělo být patrně důvodem naopak ke zvýšení náhrady). Je také pravdou, že žalobkyně do jisté míry ovlivnila celkovou délku řízení podáváním opakovaných námitek podjatosti, s nimiž se soud musel vypořádat, avšak tyto námitky celkovou dobu řízení nijak podstatně neovlivnily, neboť o nich bylo průběžně rozhodováno. Nelze je tedy považovat za důvod ke krácení základní částky o 20 %, jak o tom nesprávně uvažoval soud I. stupně. Odvolací soud zároveň nepovažuje za správné navýšení základní částky odškodnění z důvodů zvýšeného významu daného řízení pro žalobkyni. Je sice pravdou, že trestní řízení je třeba obecně považovat za řízení se zvýšením významem pro poškozeného, v daném případě je však třeba zohlednit skutečnost, že žalobkyně se vedle zadostiučinění za nemajetkovou újmu vzniklou v důsledku dlouhotrvajícího řízení domáhá i zadostiučinění za nemajetkovou újmu vzniklou v důsledku samotného vedení nezákonného trestního stíhání. Judikatura této otázky se týkající se již jasně vyslovila v tom smyslu, že domáhá-li se poškozený zároveň nároku na náhradu nemajetkové újmy z titulu trestního stíhání, které neskončilo odsouzením, a z titulu nesprávného úředního postupu spočívajícího v nepřiměřeně dlouhém řízení, není u druhého nároku namíste vycházet z předpokladu vyššího významu předmětu řízení pro poškozeného, neboť tato skutečnost je zohledněna v posouzení prvního z uvedených nároků (rozhodnutí Nejvyššího soudu dne 27.6.2012, sp.zn. 30 Cdo 2813/2011). V tomto smyslu by se měl proto soud I. stupně znovu zamyslet nad skutečnostmi týkajícími se průběhu a délky trestního řízení, které jinak správně a úplným způsobem zjistil z obsahu trestního spisu.

Pokud jde o náhradu nemajetkové újmy, již žalobkyně utrpěla v důsledku **nezákonně vedeného trestního stíhání**, tento nárok žalovaná co do důvodu nezpochybňuje. Odvolací námitka žalované, že při vyčíslení tohoto nároku by měl soud postupovat analogicky, tj. obdobným způsobem jako při vyčíslení částky zadostiučinění za nemajetkovou újmu vzniklou v důsledku nepřiměřeně dlouhého řízení, není opodstatněná, resp. přinejmenším takto nelze postupovat bez dalšího. Užití určitých aritmetických výpočtů není namíste, neboť nemajetkovou újmu nelze kvantifikovat tak, aby bylo možno nalézt obecně správný algoritmus výpočtu. Postupují-li tak přesto některé soudy, jak na to poukázala žalovaná v odvolání, nelze to považovat za relevantní argument. Judikatura totiž již opakovaně a jednoznačně vyjádřila (např. již zmíněné rozhodnutí 30 Cdo 2813/2011), že při úvaze o výši náhrady za tuto nemajetkovou újmu je třeba zohlednit veškeré rozhodné skutečnosti a na jejich základě posoudit, k jakým dopadům do osobnostní sféry poškozeného v důsledku těchto skutečností došlo. Nelze pochybovat o tom, že každé trestní stíhání má závažné dopady do poměrů stíhaného, přičemž intenzita těchto dopadů se nutně odvíjí od povahy trestní věci, zejména od závažnosti trestného činu kladeného stíhanému za vinu. Žalobkyně byla stíhána pro trestný čin křivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku, tedy za trestný čin obecně nikoli významně závažný, a byla ohrožena trestem odnětí svobody v trvání šesti měsíců až tří let, případně peněžitým trestem či trestem zákazu činnosti, jako advokátka si musela být vědoma toho, že s ohledem na její dosavadní bezúhonnost a výši zákonné trestní sazby jí nehrozí uložení nepodmíněného trestu odnětí svobody; současně však je třeba zdůraznit, že trestním stíháním došlo k zásadnímu narušení profesní činnosti žalobkyně coby advokátky a správkyně konkursní podstaty. Žalobkyně jako trestně stíhaná osoba ztratila důvěru svých klientů, byla dokonce postupně dvakrát pravomocně odsouzena a vykonala nezákonně uložený trest zákazu činnosti (výkon advokacie) v době dvou let, k výmazu jejího odsouzení z rejstříku trestů navíc došlo až s ročním odstupem. Tyto dopady byly umocněny i tím, že po prvním rozhodnutí Nejvyššího soudu žalobkyně opodstatněně očekávala, že následně dojde ke zproštění obžaloby, připravovala se na opětovné zahájení výkonu advokacie,

přesto byla dalším rozhodnutím Krajského soudu v Ostravě opět odsouzena, přičemž Krajský soud v Ostravě při tomto rozhodnutí nerespektoval závazný právní názor vyslovený Nejvyšším soudem. Bylo prokázáno, že nezákonně vedené trestní stíhání mělo vliv na zdravotní stav žalobkyně, která byla v jeho průběhu opakovaně v pracovní neschopnosti a léčila se s hypertenzí; souvislost těchto skutečností s probíhajícím trestním stíháním vyplývá z potvrzení lékařky MUDr. Kohoutové, a žalovaná, která v odvolání namítla nedostatek *znaleckého* posouzení, vypracování znaleckého posudku nikdy nenavrhl. Podle názoru odvolacího soudu odborné vyjádření ošetřující lékařky jako důkaz o vlivu trestního stíhání žalobkyně na její zdravotní stav postačuje. Za prokázané lze mít dopady trestního stíhání na rodinné a osobní vztahy žalobkyně; byť o nich vypovídaly osoby blízké a např. dopad na vztah žalobkyně a jejích dětí nebyl fatální, nelze pochybovat o tom, že tyto vztahy zákonitě utrpěly, tím spíše pak, pokud žalobkyni v souvislosti se stíháním trápily i psychické potíže, o nichž vypovídal i svědek G. Tvrzení o tom, že manžel žalobkyně zneužíval trestního stíhání zejména v opatrovnickém řízení, zcela jistě mohlo a mělo být prokazováno jiným způsobem než výpovědí žalobkyně (podle § 131 o.s.ř. se výpovědi účastníka prokazují jen skutečnosti, které nelze prokázat jinak). V tomto smyslu by proto mohl soud I. stupně dokazování doplnit, neboť důkaz opatrovnickým spisem je důkazem ve smyslu ust. § 120 odst. 1 věty první o.s.ř. přípustným. Závazný názor, že v případě tak fatálního pochybení státu, jakým bylo téměř šest let trvající nedůvodné, tedy nezákonně vedené trestní řízení, které mělo zásadní negativní vliv na profesionální i osobní sféru života žalobkyně, je nutno při úvaze o přiměřené výši zadostiučinění projevit (namísto přísně restriktivního přístupu) jistou velkorysost, vyslovil již Ústavní soud ve svém rozhodnutí sp. zn. IV. ÚS 3183/15, na jehož úvahy lze v dalším odkázat. Odvolací soud ještě doplňuje, že v odůvodnění napadeného rozhodnutí postrádal v úvahách o stanovení výše přiměřeného zadostiučinění za nezákonné trestní stíhání konkrétní ohodnocení závažné skutečnosti (o níž sporu nebylo), že žalobkyně byla nucena vykonat a také v plném rozsahu vykonala nezákonně jí uložený trest zákazu činnosti – výkonu profese advokátky.

V novém řízení o věci, k jehož provedení je nyní věc soudu I. stupně vrácena (§ 221 odst. 1 písm. a/ o.s.ř.), si tento soud v první řadě předběžně vyřeší otázku, zda, popř. jakým způsobem nebo v jakém rozsahu, je třeba žalovanou již zaplacené částky 50 000 Kč a 131 094,85 Kč považovat za plnění na nároky uplatněné žalobkyní, projednávané v tomto řízení. Tomu pak přizpůsobí další postup v této věci. Uváží, zda je třeba doplnit dokazování (bude-li to považovat za účelné a bude-li to z procesního hlediska přípustné) a následně opodstatněnost žalobou uplatněných nároků posoudí znovu s přihlédnutím ke shora vysvětleným konsekvencím.

K formální stránce písemného vyhotovení rozsudku (které bylo obecně nahlíženo vypracované velmi pečlivě) lze připomenout, že ust. § 157 odst. 2 o.s.ř. výslovně zapovídá v odůvodnění rozsudku opisovat skutkové přednesy účastníků a obsah provedených důkazů; není proto namístě – dokonce není ani přípustné - opisovat podrobně stanoviska stran a již vůbec ne procesní vývoj řízení (dřívější prvostupňová rozhodnutí a jejich další osudy), a také ne výpovědi svědků, neboť sdělení o tom, co vše svědek vypověděl, je z pohledu prokázaných skutečností bezcenné (z toho, co svědek uvedl, ještě není zřejmé, co vzal soud za prokázané). Přidrží-li se soud při koncipování odůvodnění rozsudku pokynu obsaženého v ust. § 157 odst. 2 o.s.ř., bude jeho rozhodnutí nejen stručnější, ale především jasnější a konkrétnější.

Jen pro úplnost odvolací soud připomíná, že soud I. stupně v rámci nového meritorního rozhodnutí (nedojde-li k odklizení sporu jinak) neopomene zohlednit náklady předcházejících řízení v této věci.

Poučení: Proti tomuto rozhodnutí **n e n í** dovolání přípustné.

V Praze dne 16. listopadu 2017

JUDr. Pavel H o r ň á k v. r.
předseda senátu

Za správnost vyhotovení:
Monika Vrzalová